

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu Mgr. Milana Procházky a soudců JUDr. Viktora Kučery a JUDr. Petra Polácha v právní věci žalobkyně: **Mgr. T. H.**, proti žalované: **Masarykova univerzita**, se sídlem Žerotínovo nám. 617/9, Brno, o žalobě proti rozhodnutí prorektora Masarykovy univerzity ze dne 8. 10. 2012, č. j. MU-PS/19290/2012/23116/PrF, ve věci stanovení poplatku za studium,

t a k t o :

- I. Rozhodnutí prorektora Masarykovy univerzity ze dne 8. 10. 2012, č. j. MU-PS/19290/2012/23116/PrF, jakož i rozhodnutí děkanky Právnické fakulty Masarykovy univerzity ze dne 29. 6. 2012, č. j. MU-PS/12253/2012/23116/PrF, **se zrušuje** a věc **se vrací** žalované k dalšímu řízení.
- II. Žalovaná **je povinná** nahradit žalobkyni náhradu nákladů řízení ve výši 3 000 Kč, a to do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

Žalobkyně se podanou žalobou domáhala zrušení v záhlaví označeného rozhodnutí, kterým bylo dle § 58 odst. 8 zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění rozhodném pro projednávanou věc (dále jen „ZVŠ“) potvrzeno rozhodnutí děkanky Právnické fakulty Masarykovy univerzity ze dne 29. 6. 2012, č. j. MU-PS/12253/2012/23116/PrF, o vyměření poplatku za prodlouženou dobu studia v dalším studiu (dále jen prvostupňové rozhodnutí) a současně byl tento poplatek snížen na 5 000 Kč; žalobkyně se podanou žalobou taktéž domáhala zrušení výše uvedeného prvostupňového rozhodnutí, kterým jí byl vyměřen poplatek za prodlouženou dobu studia v dalším studiu ve výši 12 000 Kč za dalších započatých šest měsíců studia.

Žalobkyně podala dne 3. 8. 2012 žádost o přezkoumání prvostupňového rozhodnutí na základě § 68 odst. 4 ZVŠ a čl. 10 odst. 1 a 2 Statutu Masarykovy univerzity (dále jen „statut“). K prokázání svého tvrzení žalobkyně připojila platový výměr své matky a potvrzení o studiu svého bratra. Prorektor Masarykovy univerzity na základě podané žádosti rozhodl tak, že potvrdil prvostupňové rozhodnutí a současně s ohledem na řádné ukončení studia v mezidobí snížil vyměřený poplatek za prodlouženou dobu studia v dalším studiu na částku 5 000 Kč.

II. Obsah žaloby

Žalobkyně s tímto závěrem nesouhlasila a proti předmětnému rozhodnutí tak podala správní žalobu. Namítala, že jak rozhodnutí prorektora Masarykovy univerzity, tak rozhodnutí děkanky Právnické fakulty jsou nezákonná. Ve své jediné žalobní námítce žalobkyně poukázala na nedostatek pravomoci při stanovení výše poplatku, a to s odkazem na § 58 odst. 6 ZVŠ, podle něhož určení výše, formy placení a splatnosti poplatku musí být obsaženo ve statutu veřejné školy. Žalobkyně však měla za to, že statut konkrétní výši poplatků spojených se studiem pro příslušný akademický rok nestanoví a poukázala na přílohu č. 6 statutu, konkrétně čl. 12 bod 1, podle něhož se konkrétní výše poplatku stanoví opatřením děkana po projednání v akademickém senátu fakulty. Výše poplatků byla tedy určena v jiném právním předpise, než stanoví zákon. Takové vybočení ze zákonného zmocnění má dopad i na způsob stanovení výše poplatku, protože na rozhodování se takto podílí pouze orgány fakulty a nikoli orgány vysoké školy. Právnická fakulta Masarykovy univerzity dle žalobkyně evidentně překračovala rozsah zákonné pravomoci.

Žalobkyně dále doplnila, že dle právní doktríny by povinnosti neměly být ukládány přílohou, ale dikcí samotného textu předpisu. Povinnosti stanovené přílohou č. 6 statutu by tedy měly být stiženy sankcí neplatnosti či neúčinnosti.

Z výše uvedených důvodů se proto žalobkyně domáhala zrušení jak napadeného, tak prvostupňového rozhodnutí. Zároveň se domáhala výroku, kterým by soud uložil žalované vydat zpět bezdůvodné obohacení spočívající ve vybraném poplatku za studium.

III. Vyjádření žalované

Žalovaná označila argumentaci žalobkyně za ryze účelovou a k námitce ohledně určení výše poplatků spojených se studiem uvedla, že došlo ke splnění zákonné oznamovací povinnosti žalovanou formou zveřejnění poplatků stanoveným způsobem. Zveřejnění výše poplatku je logicky odděleno od stanovení způsobu určení výše, formy placení a splatnosti poplatků statutem. Z žádného ustanovení ZVŠ nevyplývá povinnost zveřejňovat ve statutu veřejné školy konkrétní výši poplatků spojených se studiem. Žalovaná také uvedla, že úprava poplatku dle vnitřních předpisů žalované, není v rozporu se zákonem. Žalovaná má dále za to, že slovní spojení „určení výše poplatku ve statutu“ znamená pouze stanovení formy výpočtu.

Účelem ustanovení § 17 odst. 2 písm. g) a § 58 odst. 6 ZVŠ je podle žalované zajistit transparentnost a jednotnost při určování výše poplatku. Měla za to, že výše poplatku nemusí být ve statutu absolutně vyčíslena. Stanovení výše poplatku je vázáno na zveřejnění tzv. základu, který každoročně stanovuje Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Časová a procedurální náročnost schvalování a registrace změn statutu veřejné vysoké školy prakticky neumožňuje aktuálně každý rok stanovovat konkrétní výši poplatku pro všechny fakulty.

Závěrem proto žalovaná navrhl, aby soud žalobu jako nedůvodnou zamítl.

IV. Posouzení věci krajským soudem

Napadené rozhodnutí žalované krajský soud přezkoumal v řízení podle části třetí, hlavy II, dílu 1, § 65 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), v mezích uplatněných žalobních bodů, ověřil přitom, zda rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti, a vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodnutí žalovaného správního orgánu, přičemž dospěl k závěru, že žaloba je důvodná.

Podstatou projednávané věci je zodpovězení otázky, zda je stanovení výše poplatku za studium opatřením děkanky a nikoli statutem v souladu se zákonem. Žalobkyně nezpochybňovala věcný základ vyměření poplatku, ale právě způsob stanovení výše poplatku, který byl podle ní v rozporu se zákonem.

Za stěžejní ustanovení je třeba v této souvislosti považovat § 58 odst. 6 ZVŠ, který stanoví povinnost uvést výši, formu placení a splatnost poplatků spojených se studiem podle § 58 odst. 1 až 5 ZVŠ ve statutu veřejné vysoké školy.

Statut ve znění účinném od 15. 6. 2012 do 21. 12. 2012 obsahoval v čl. 15 odst. 2 pravidlo, podle něhož: „[k]onkretizace druhů poplatků, výpočet jejich výše, splatnost, forma úhrady, jakož i další podmínky jejich uplatňování jsou stanoveny v příloze č. 6 s názvem *Poplatky spojené se studiem, která je nedílnou součástí tohoto Statutu*“.

V čl. 4 odst. 3 přílohy č. 6 statutu (na který odkazuje i čl. 6 odst. 2 téže přílohy) je pak obsaženo pravidlo, podle něhož „...[p]oplatek za prodlouženou dobu studia činí za každých

započatých šest měsíců studia nejméně jedenapůlnásobek základu stanoveného podle § 58 odst. 2 zákona (ZVŠ), nejvýše však jednu polovinu základního normativu stanoveného ministerstvem na příslušný kalendářní rok pro studijní program, ve kterém je student zapsán“.

Dle čl. 12 odst. 1 přílohy č. 6 statutu pak „konkrétní výši poplatků spojených se studiem pro příslušný akademický rok stanoví opatřením děkan po projednání v akademickém senátu fakulty, a to před termínem stanoveným pro podávání přihlášek ke studiu pro tento akademický rok.“

Z výše uvedeného je zřejmé, že pravidlo v čl. 12 odst. 1 přílohy č. 6 statutu, která je nedílnou součástí statutu, je v rozporu s citovaným ust. § 58 odst. 6 ZVŠ. Ustanovení § 58 odst. 6 ZVŠ jednoznačně stanoví povinnost veřejné vysoké školy uvést výši poplatků spojených se studiem přímo ve statutu vysoké školy; ve statutu, konkrétně v čl. 12 odst. 1 přílohy č. 6 k tomuto statutu, na kterou odkazuje čl. 15 odst. 2 statutu, však není výše těchto poplatků stanovena. Jak uvedl Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 23. 1. 2014, č. j. 9 As 23/2013 – 66: „...zákon o vysokých školách *expressis verbis* vyžaduje, aby konkrétní výše poplatku spojeného se studiem byla přímo uvedena ve statutu veřejné vysoké školy.“ Ani z textu statutu, ani z přílohy č. 6 však nelze konkrétní výši těchto poplatků přímo dovodit. V čl. 4 odst. 3 přílohy č. 6 statutu je uvedeno toliko rozpětí výše, ve které může být poplatek stanoven.

Rovněž nelze pominout, že v § 17 odst. 2 ZVŠ je ve výčtu záležitostí, které upravuje statut veřejné vysoké školy pod písm. g) uvedeno právě i stanovení poplatků spojených se studiem. I z tohoto je zřejmé, že výše poplatků spojených se studiem musí být upravena ve statutu vysoké školy a není-li tomu tak, pak jiná (alternativní) procedura jejich stanovení je nezákonná.

Soud uznává, že určité ratio má na první pohled i argumentace žalované, podle které měl zvolený způsob umožňovat pružnou změnu výše poplatků zejména s ohledem na změnu výše základního normativu stanoveného ministerstvem a na náročnost schvalování a registrace změn statutu. Zároveň takovýto postup nezpochybňuje transparentnost stanovení výše poplatků, neboť opatření děkana je zveřejněno na úředních deskách fakult, stejně jako na jejich webových stránkách. Jak však již uvedl zdejší soud např. v rozsudku ze dne 15. 5. 2014, č. j. 62Af 24/2013 – 78, tato argumentace nemůže obstát za situace, kdy veřejná vysoká škola [oprávněná stanovit výši poplatků spojených se studiem podle § 6 odst. 1 písm. l) ZVŠ] „musí podle § 58 odst. 6 ZVŠ určit výši těchto poplatků přímo statutem, který je základním vnitřním předpisem vysoké školy podle § 17 odst. 1 písm. a) ZVŠ, pro jehož přijetí je stanovena určitá procedura. Především jej schvaluje akademický senát veřejné vysoké školy podle § 9 odst. 1 písm. b) ZVŠ, v němž mají své zástupce všichni členové akademické obce, a následně jej registruje Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy podle § 87 písm. a) ZVŠ, což je nezbytné pro platnost schváleného statutu. Stanovení výše poplatků za studium přímo ve statutu veřejné vysoké školy, jak určuje ZVŠ, tak skýtá určité právní záruky, které opatření děkana nemá. Zaručena je mimo jiné právě rigidita výše poplatků za studium, kterou žalovaná ve své argumentaci ve prospěch svého postupu naopak odmítá, když uvádí, že časová a procedurální náročnost schvalování a registrace změn statutu veřejné vysoké školy

prakticky neumožňuje aktuálně každý rok stanovovat výši poplatků pro všechny fakulty. Právě rigidita pravidel obsažených ve statutu a jejich závaznost pro rozhodování ve věcech poplatků podle § 58 odst. 8 ZVŠ je tím věcným důvodem, pro který je třeba, nad rámec doslovného jazykového výkladu § 58 odst. 6 ZVŠ, dovodit povinnost stanovit ve statutu kromě jiného i konkrétní výši těchto poplatků; to je tedy podle zdejšího soudu nepochybně legitimním smyslem povinnosti plynoucí z § 58 odst. 6 ZVŠ“. Navíc, jak případně uvádí žalobkyně, napadený způsob stanovení výše poplatku znamenal, že o konkrétní výši poplatku rozhodovaly pouze orgány fakulty a nikoli orgány vysoké školy, což znamenalo nejen jiný způsob přijímání předpisů, ale také jinou účast studentů na jejich schvalování. A rovněž Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 4. 7. 2013, č. j. 7 As 41/2013 – 37, publ. pod č. 2917/2013 Sb.NSS, uvedl, že: „pokud zákon předpokládá, že určitá otázka bude upravena v konkrétním vnitřním předpise, nemůže si veřejná vysoká škola pro tuto úpravu svévolně zvolit jinou formu vnitřního předpisu či dokonce akt, který ani nemá povahu vnitřního předpisu.“

Soud dále uvádí, že zcela irelevantní je tvrzení žalované v tom smyslu, že zveřejnění výše poplatků je odděleno od způsobu určení výše, formy placení a splatnosti poplatků statutem. Přestože o uveřejnění statutu hovoří i žalobkyně, na rozhodnutí soudu to nemělo žádný vliv, neboť povinnost zveřejnit výši poplatků je oddělena od povinnosti stanovit výši poplatků statutem. Jedná se o dvě zcela samostatné povinnosti vysoké školy. Ve statutu přitom musí být konkrétní výše poplatků určena a posléze musí být také konkrétní výše poplatku zveřejněna. Ke zveřejnění pak musí docházet každoročně, na rozdíl od určení konkrétní výše. Ta může být řadu let neměnná. Plně tak obtočí závěr, že konkrétní výše musí být určena ve statutu vysoké školy (shodně srov. již výše citovaný rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 7. 2013, č. j. 7 As 41/2013 – 37).

Krajský soud tedy uzavírá, že nedodržení pravidel při stanovení výše poplatků vyplývajících ze ZVŠ zapříčiňuje nezákonný způsob stanovení výše poplatku. To činí nezákonným jednak napadené rozhodnutí, jednak samotné rozhodnutí o stanovení poplatku za prodlouženou dobu studia v dalším studiu (obdobně také rozsudek zdejšího soudu ze dne 16. 5. 2013, č. j. 62 Af 38/2012 – 215, a opět – na uvedený rozsudek navazující – již opakovaně zmíněný rozsudek Nejvyššího správního soudu, č. j. 7 As 41/2013 – 37).

S ohledem na vše shora uvedené soud rozhodl podle § 78 odst. 1 s. ř. s. tak, že napadené rozhodnutí pro nezákonnost zrušil a věc vrátil žalované k dalšímu řízení (§ 78 odst. 4 s. ř. s.). Vzhledem k tomu, že důvod, proč bylo napadené rozhodnutí zrušeno, nemůže být z povahy věci zhojen v řízení o přezkumu rozhodnutí děkanky, zrušil soud podle § 78 odst. 3 s. ř. s. i prvostupňové rozhodnutí. Právním názorem, který zdejší soud vyslovil, je žalovaná podle § 78 odst. 5 s. ř. s. vázána.

Jen pro úplnost soud dodává, že zrušením obou rozhodnutí pozbylo zaplacení poplatku za studium ze strany žalobkyně svého podkladu a je tedy na žalované, aby tento zaplacený poplatek žalobkyni vrátila, aniž by soud rozhodl o vydání bezdůvodného obohacení. Závazek účastníků vzniklý z bezdůvodného obohacení je samostatným vztahem vycházejícím z příslušných ustanovení občanského zákoníku. Proto jsou k jeho případnému soudnímu

řešení příslušné soudy v občanském soudním řízení a nikoliv v soudním řízení správním (blíže srov. ustanovení § 4 s. ř. s.).

V. Náklady řízení

O náhradě nákladů řízení krajský soud rozhodl dle § 60 odst. 1 s. ř. s., neboť žalobkyně měla ve věci plný úspěch, a přísluší jí proto právo na náhradu nákladů řízení před krajským soudem, které důvodně vynaložila proti žalované, která ve věci úspěch neměla. Za důvodně vynaložené náklady vzal krajský soud zaplacený soudní poplatek ve výši 3 000 Kč s tím, že tuto částku je žalovaná povinna zaplatit žalobkyni do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

P o u ě n í : Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

V Brně dne 12. 2. 2015

Mgr. Milan Procházka
předseda senátu